Дуже прийшовся мені довподоби Сун-Тан-Сен, багатий Ляоянський крамар. Пізналися ми тоді, як у його фанзах* пробувала щось коло двох місяців наша рота під час російсько-японської війни.

Опріч того був я тієї думки, що й він мав до мене таке ж тепле, щире почуття. Я вже до значної міри розумів китайську мову і він інколи говорив до мене:

– Ходя!* Знай, що моє серце – чистий струмок і готове завжди заспокоїти спрагу цілющою водицею, аби тільки ти притулився до нього смажними устами!

Як наша рота кидала Ляоян, то в ознаку братерської любові ми навіть помінялися з ним своїми люльками. Тому легко собі уявити мою радість, коли я одного разу, приїхавши по службових справах до Ляояна, зовсім несподівано зустрів серед вулиці Сун-Тан-Сена.

На йому була маленька чорна шапочка, з хвостиком набік, а з-під тієї шапочки висіла аж до пояса чорна заплетена коса. Убраний він був у довгий синій халат, з широкими рукавами, мов у рясі, та з розпоріхами з боків; обутий був у полотняні черевики на дерев’яних підошвах. З одного боку був у його причеплений на довгому шовковому мотузку кисет з люлькою, а з другого – віяльце. В руках він держав олеандрові квітки.

Моє серце затрепеталось радістю, і ми, як щирі товариші, дали одно-одному руку, зустрівшись. Потім стали розмовляти. Було про що побалакати… Ще б пак! Адже ж ми з ним не бачились цілих чотири місяці і він думав, що мене давно вже вбили японці!

– Коли ти їдеш з Ляояна? – спитав мене Сун-Тан-Сен.

– Мабуть, завтра вдосвіта, – відповів я. – У нас же таки війна і я повинен бути там, – на поліції. Сьогодні наш полк поставили в ар’єргард і ото мене закортіло ще раз побути у вашому Ляояні та попоїсти добре пельменів. А ти ж куди се йдеш з квітками?

На очах у Сун-Тан-Сена засвітився розлюбований вогник і він усміхнувся, відповідаючи:

– Я іду до Тай-Цзи-Хеї, дочки нашого дзян-дзюна.* Чи не хочеш познайомитися з нею?

Я сказав, що був би дуже радий, але, на жаль, не маю на те часу.

– Ой, ходю! Коли захочеш заспокоїти після позиції свою душу, то йди до неї. Твоє серце знайде в тій фанзі, багатій на чари й квітки, тимчасове забуття. Треба знати Тай-Цзи-Хею!

– Невже ж вона така гарна на вроду? – спитав я, дивуючись.

Сун-Тан-Сен захитав головою; в тому хитанні дуже виразно було показано все його кохання до Тай-Цзи-Хеї і радість.

– Тобі належить півжиття мого! – з захопленням промовив він, прикладаючи до грудей руки. – І я люблю тебе, як рідного брата! Я не можу думати, що в тобі з’явиться нечиста думка до Тай-Цзи-Хеї… Ходім же, ходю, я познайомлю тебе з нею. Вона, бідна, мабуть, нудьгує того, що минув уже той час, коли я завжди буваю в неї.

Вечоріло. Ми швидко йшли по кривих, вузьких вулицях, переходячи іноді через китайські дворища; переходили й через сіни скількох фанз.

– Ще далеко? – спитав я.

– Зараз прийдем, ходю, зараз! Вже зовсім близенько! – одказав Сун-Тан-Сен.

Ми завернули в якісь темні суточки. Мабуть, там справляли якийсь бенкет, бо в повітрі заносило особливим китайським пахом, і чути було жалібні згуки китайської музики.

Заквітчані жінки-китаянки, мов живі вінки ясмину й тубероз, сиділи коло вікон, підсунених угору, і проводили мене тим своїм поглядом чорних, палких очей. Мені не хтілось вірити, що се ті самі нехупаві, півплазовиті жіночі істоти, що в маленьких синіх черевичках на товстих білих підошвах без закаблуків дрібненько дибали вдень по городських вулицях.

На вулицях скрізь попід фанзами сиділи, підобгавши під себе ноги, чоловіки і, гуторячи, смоктали люльки з довгих в аршин чубуків.

– Ось ми й коло фанзи Тай-Цзи-Хеї! – раптом спинив мене Сун-Тан-Сен.

Мене опанувало якесь мимовільне хвилювання й боязкість. Я ждав чогось незвичайного. Ми увійшли у фанзу.

– Все щастя й радість піднебесної країни тобі, моя богине! – промовив Сун-Тан-Сен, вдаючись до своєї красуні. – А це мій товариш…

– Фанза Тай-Цзи-Хеї, – сказала Тай-Цзи-Хея, – радо відчиняється перед тим, в кого серце налите щирістю і кого Сун-Тан-Сен носить у своїх думках!

По тій мові, вона повела рукою, запрошуючи нас сідати на долівці, встеленій килимами. Ми сіли, а вона звеліла слузі подати нам наргіле*.

Сун-Тан-Сен почав розповідати якусь пригоду, що спіткала його сим ранком при зустрічі з місцевим священиком, а я любував надзвичайно гарною вродою Тай-Цзи-Хеї, – в той час, як вона напівсиділа, напівлежала на узорчастому килимі.

Вона була вбрана в широкі шовкові штани синього кольору, в жовтяву сорочку з широкими рукавами; поверх сорочки була надіта вишнева безрукавка. Волосся було заплетене в дві довгі коси, переплетені червоними кісниками. Покрас було зовсім не багато: тоненький золотий цепок, з якого спускався на груди самоцвіт завбільшки з горобине яйце, і золота наручниця на правій руці.

Тай-Цзи-Хея кинула на мене пильний погляд, од котрого я почервонів. Тим часом вона не зводила з мене очей, і мені здавалось, що з їх темної глибочини лилась на мене якась чаруюча сила, палюча й захоплююча. Той погляд мовби обгортав хвилею божевільної насолоди, гріха і злочинства.

Отже, щоб сховати своє збентеження та розвіять те почуття, що обгорнуло мене, я почав водити очима по фанзі, спиняючись на її обстанові. Завіси золотосяйного шовку з затканими драконами закривали вікна; зі стелі звисали червоні, зелені й жовті ліхтарики, з них лилось якесь чарівливе світло і грало на шкляних орнаментах з розмальованими по них німфами, всякими пташками та квітками.

На стінках з малюнками ліхтарів та драконів стирчали ріжки лосів та інших рогатих звірів, а на них були повішені вузенькі та довгі червоні папері, списані зверху донизу віршами китайського поета Ла-Кіу-Фенга; на кані*, застеленій узорчастим килимом, стояв низенький столик, а на йому скринька з цигарками, оздоблена емальовими квітками, пташками та строкатими метеликами, і маленькі білі чашечки до чаю. Ліворуч у кутку на чорній, полискуватій поличці стояли межи слоїчками з усякими пахощами маленькі глиняні й воскові божки.

Але раптом моє серце щось стисло, мов обценьками, і воно затремтіло з остраху: на чорній вишиваній хустині, простеленій на поличці, що висіла у фанзі, в правому кутку, я побачив великий шкляний слоїк, а в йому була мертва людська голова! Вона ніби дивилася на хату широко розкритими очима. Можна було розібрати й обриси лиця – ніби молодого типового українця з чорними вусами. Я жахнувся, але почав заспокоювати себе думкою, що тут нема ніякого злочинства, що се, може, просто, якісь китайські забобони – держати в хаті мертву людську голову; може, по-їхньому, се для чого-небудь годиться… для яких-небудь чарів, абощо. Хіба мало в їх звичаях дивного, непевного!.. Одначе ся думка не помогла, і мене охопило якесь таємне, тяжке почуття.

Розпитуватись же я чогось не зважався… Тільки очи мої все нишком, самохіть, з острахом верталися до того слоїка… Я ворухнувся, бажаючи підвестись, але якесь обморочення оповило мій мозок. Пахучий, чаруючий дим од якоїсь смолки, що жевріла в червоній глиняній посудині, мішаючись з пахом від опіума, якось дивно дурманив мені голову, плутав думки…

Коли я наостанку знайшов силу одірвати очи од шклянки з головою, то побачив, що Сун-Тан-Сен припав ницьма до маленьких ніжок Тай-Цзи-Хеї і лежав немов у нестямі…

Тай-Цзи-Хея дивилась на мене, – просто в обличчя, – якимсь страшним і разом з тим чарівливим поглядом, О, цей погляд! Він був братом тієї таємної голови. Я боявся його. В голові в мене морочилося все більше, почуття плутались, сумління туманилось. Я тремтів. Схотілося зробити ще зусилля і вголос засміятися, щоб показати, що я нічого й нікого не боюсь. Але замість того сміху вихопились якісь хрипкі згуки. Тим часом я знов глянув на голову – і мені здалося, що вона жива… так, жива… очи в неї наливались кров’ю і дивились на мене так, ніби вони хотіли вирвати мою душу з грудей…

Боже! Які страшні хвилини пережив я тоді!

Але я не губив притомності до останку, я виразно бачив і розумів значіння всього того, що робилось навкруги мене: за вікном було чути крик павичевий, що змішувався з криком ішаковим і навівав на душу якийсь віщовливий жах.

А голова! Я не зводив з неї очей, і в чаду опіуму мені вже мріявся цілий клубок злочинств…

Я з огидою випустив з рук наргіле і в ту ж мить почув над своїм вухом тихесенький мелодійний голос:

– Що з тобою, ходя?

Я озирнувся. Тай-Цзи-Хея стояла, схилившись до мене. Вона поклала на моє плече свою маленьку ручку з нігтями, нафарбованими червоною краскою.

Мене обхопило якесь незвичайне, невимовне почуття, якийсь нестям; я любував палким промінням напрочуд дивних очиць Тай-Цзи-Хеї, але разом з тим мені було якось нестерпно боляче!

– Збуди Сун-Тан-Сена, бо мені час уже йти! – насилу промовив я.

– О, ні, я тебе не пущу! Сун-Тан-Сен нехай ще трохи поспить. Твоя присутність така мила мені… Ти схожий на Андрія, того капітана, що я кохала!.. Ох, які були пестощі, які поцілунки там за фанзою, в садочку серед пахучих дерев у квітках! О, я ніколи сього не забуду!.. Але його вирвала з моїх обіймів заздрісна смерть… Його нема вже! Нема… Але ти так схожий, так схожий на його, що мені здається, мовби се він ожив і прийшов знов до мене!..

Уста Тай-Цзи-Хеї наближались до моїх… Я одіпхнув її, але не було сили підвестись і я знов упав на килим.

Тай-Цзи-Хея, посміхаючись, міцно стисла мене в своїх обіймах, шепочучи:

– Не турбуйся даремне! Тобі однаково не вдасться втекти… Я підмішала арабського гашишу тобі в опіум.

Мої думки закрутились, мов вихор серед степу. Я промовив:

– Тай-Цзи-Хея!.. Слухай, Тай-Цзи-Хея… Нащо ти обіймаєш мене?.. Що буде, як Сун-Тан-Сен побачить нас?

– Не бійся! Він спить, бо я йому щось підмішала до опіуму, як він курив. А ти краще не протився мені, бо під фанзою сидить дужий слуга, тобі його не здолати. Це колишній хунхуз* із Цицикарі, і він робить все, що я накажу. Ось я скажу тільки одно слово до його і він, як обух на ковадло, зведе свій міцний кулак на твою голову і ти вмент повернешся в "ніщо", і те "ніщо" мій слуга уночі віднесе за північні ворота й кине геть у рів… Але я тебе кохаю, як не може кохати ні одна жінка з вашого племені, і хочу хоч на мент, – чуєш! – на один мент забутися в міцних стисканнях твоїх обіймів!

– Тай-Цзи-Хея, заспокойся. Що ти кажеш? Невже ти можеш зважитися… зрадити Сун-Тан-Сенові? Він же без міри кохає тебе!.. Адже ж він, ще йдучи до тебе, казав мені, що для його фанза Тай-Цзи-Хеї – фанза чар, квіток і меду!..

Я раптом перевів свій погляд на голову і… завмер. Тепер ця голова уявилась мені ознакою нелюдського злочинства. Тепер тільки я зрозумів, чого вона зробила на мене таке тяжке враження.

Я підвів руку і сказав, показуючи на голову:

– Скажи, Тай-Цзи-Хея! Ся голова – ся голова…

Тай-Цзи-Хея випустила мене з своїх божевільних обіймів і, живо опанувавши собою, спокійно відказала:

– Так, ти вгадав. Я розкажу тобі все докладно… Се було напровесні. В мене був коханець, Андрій. Він був з вашого краю… Гаразд. Слухай далі. Я знала, що в його була жінка, він казав "Маруся", але вона не заважала нашому коханню, бо жила там далеко, у вас за морями, коло якоїсь річки. І ото ми з ним кохалися. Одного разу він прийшов до мене схвильований і, показуючи листа, сказав, що його дружина з нудьги за ним заслабла на сухоти і кличе його до себе, і він мусить, він повинен уволити її волю. Я не могла йому суперечити, але не могла теж і відпустити його… І коли наступав час розлуки, я гукнула свого слугу; він левом наскочив на Андрія і встромив йому в серце ніж. Андрій мав ще сили усміхнутись до мене й промовити: "Я думав, кохана, що ти чаруюча зірка маньчжурської ночі, а ти підступний вогник, що привабить своїм сяйвом безневинного метелика, а потім спалить його! Але я тобі прощаю…" Та й замовк, на віки замовк. Тоді я одрізала ножем йому голову, поклала її в оцю шклянку, налила пахучим, міцним гашишем, і ото любую тепер нею. Андрієва голова проганяє від мене злих джинів і приваблює добрих, щирих джинів. Але смерть Андрієва розбуркала в мені хижацьку жадобу крови, таку жадобу, що несила моя залити її ніяким потоком крови! Мій слуга зарізав уже стількох чоловіків, але я хочу ще крови! Сьогодні вранці я поклала собі, що звелю вбити Сун-Тан-Сена, як тільки він переступить поріг моєї фанзи. Але твоя присутність змінила мою думку: вона перетворилася з бажання смерти – в кохання. Я певна, що на твоїх устах я знайду ніколи незабутні поцілунки Андрієві… О, не протився ж!.. Дай їх мені, ті поцілунки! Даруй!..

В цей мент в моїй голові зробилась якась порожнеча, а тіло налилось чимсь гарячим і важким, мов оливо… Пам’ятаю тільки якось не виразно палкі слова Тай-Цзи-Хеї та її пекучі обійми…

Коли я очумався, то ні Сун-Тан-Сена, ні шклянки з головою Андрієвою вже не було у фанзі, а Тай-Цзи-Хея сиділа насупроти і дивилась на мене розлюбованими чорними очима.

* Фанза – хата.

* Ходя – господар.

* Дзян-дзюн – щось як губернатор.

* Наргіле – чубук од кальяна.

* Кана – піл, довга, широка лава.

* Хунхуз – розбишака.